

Ο πατρικός ρόλος (Κυριακή Τσεκερίδου, Θεολόγος)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Ο πατρικός ρόλος

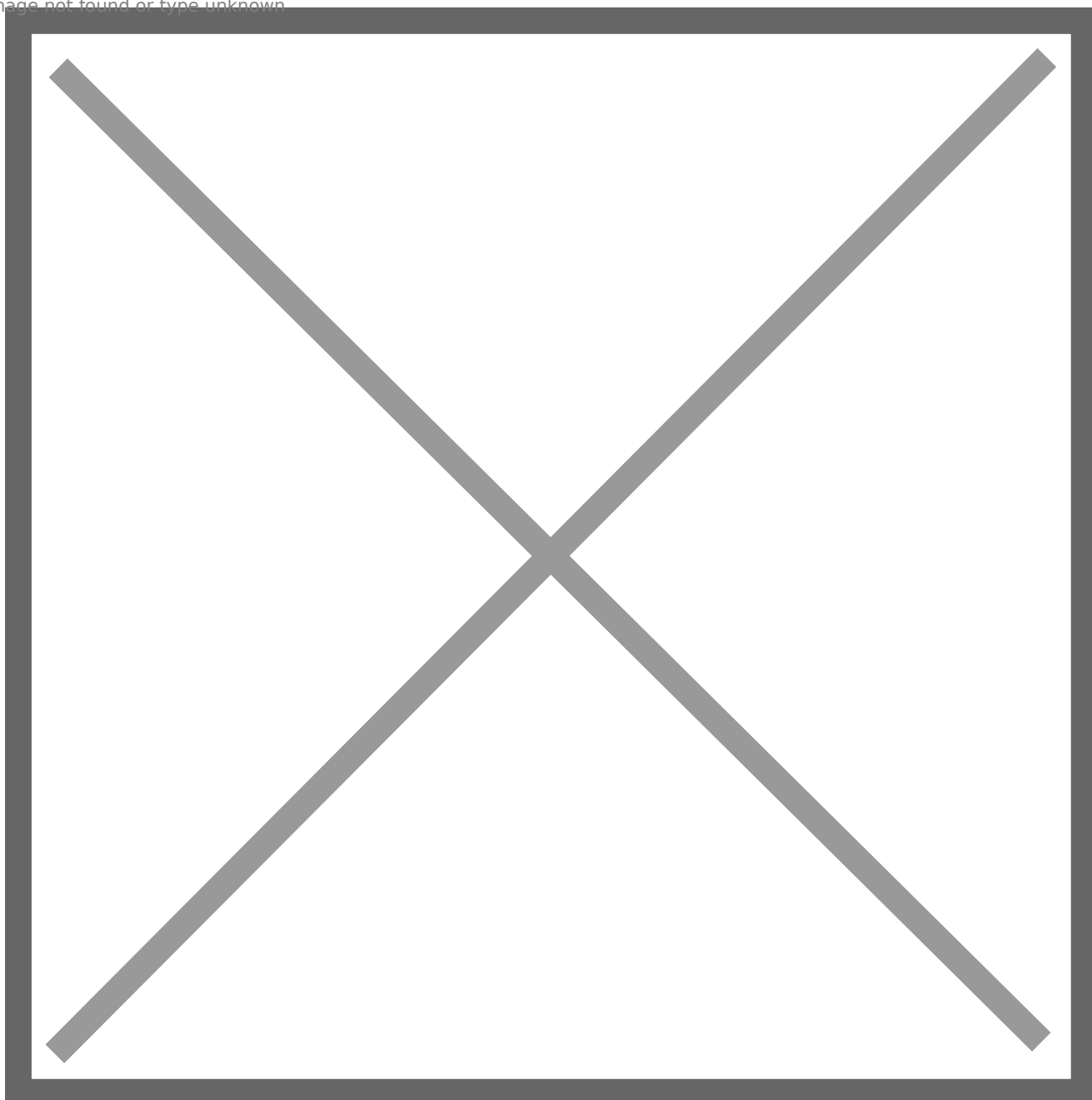
Το έργο αγωγής των παιδιών είναι πολύ δύσκολο και ελάχιστοι μπορούν να επιτελέσουν επάξια. Πρέπει να είναι τροφοδότες των ψυχών και των σωμάτων. Το πρώτο είναι σημαντικότερο και δυσκολότερο και κατά κύριο λόγο επωμίζεται κυρίως η μητέρα. Οι περισσότεροι ερευνητές, ψυχολόγοι και παιδαγωγοί ρίχνουν το μεγαλύτερο βάρος στο μητρικό ρόλο χωρίς να παραθεωρούν και το ζωτικό, δυναμικό και αποφασιστικό ρόλο του πατέρα, ο οποίος κατά πολλούς περνά κρίση με σοβαρές ψυχοπαιδαγωγικές συνέπειες (Κρασσανάκης, 1991).

Ο ρόλος του πατέρα παλαιότερα ήταν απλούστερος, ευκολότερος και αποτελεσματικότερος. Είχε εξουσία και γόητρο, σημαντική θέση μεταξύ των μελών της οικογένειας. Ήταν αρχηγός και σύμβολο της. Η μητέρα του έδινε πάντα το προβάδισμα, αποφάσιζε για το καθετί και τίποτα δεν γινόταν χωρίς την έγκρισή του (Κρασσανάκης, 1991).

Ο μελλοντικός πατέρας

Η εγκυμοσύνη που διαιρείται σε τρία τρίμηνα, είναι οικογενειακή υπόθεση. Στα πρώτα στάδια υπάρχουν σωματικές και ψυχολογικές δυσκολίες. Ναυτία, έμετοι, κούραση, μελαγχολία, κατάθλιψη, υπερένταση, νευρικότητα, υπερευαισθησία. Η Beatrice Leibenberg υποστηρίζει ότι το 65% των πατέρων εμφανίζουν σωματικά συμπτώματα εγκυμοσύνης. Άλλοι αλλάζουν εξωτερικά αφήνοντας μούσι, μουστάκι, παίρνουν βάρος, ενημερώνονται για τις σχέσεις παιδιών-γονιών ή ξεκινούν δεύτερη δουλειά, εκφράζοντας το φόβο και την ανησυχία τους (Parke, 1987).

Image not found or type unknown

Στα επόμενα στάδια οι κινήσεις του μωρού ευχαριστούν περισσότερο τους πατέρες από ότι τις μητέρες. Η σεξουαλική ζωή του ζευγαριού μεταβάλλεται. Άλλοι άνδρες έλκονται περισσότερο από τις έγκυες γυναίκες τους άλλοι δείχνουν μειωμένο ενδιαφέρον. Οι γυναίκες δείχνουν μικρό ερωτικό ενδιαφέρον λόγω των σωματικών και ψυχολογικών αλλαγών που υφίσταται και χρειάζονται περισσότερη συναισθηματική στήριξη (Parke, 1987).

Η συμβολή του κοινωνικού περιγύρου μπορεί να καταστεί ανεκτίμητη με το να δείχνει ενδιαφέρον, να αποδέχεται και να ακούει την έγκυο να μιλά για το παιδί της, να της δίνει την ευκαιρία να συγκρίνει τις εμπειρίες της με αυτές των άλλων γυναικών. Ο άνδρας μπορεί να έχει ανάγκη μητρικής στοργής, ενώ πιέζεται να

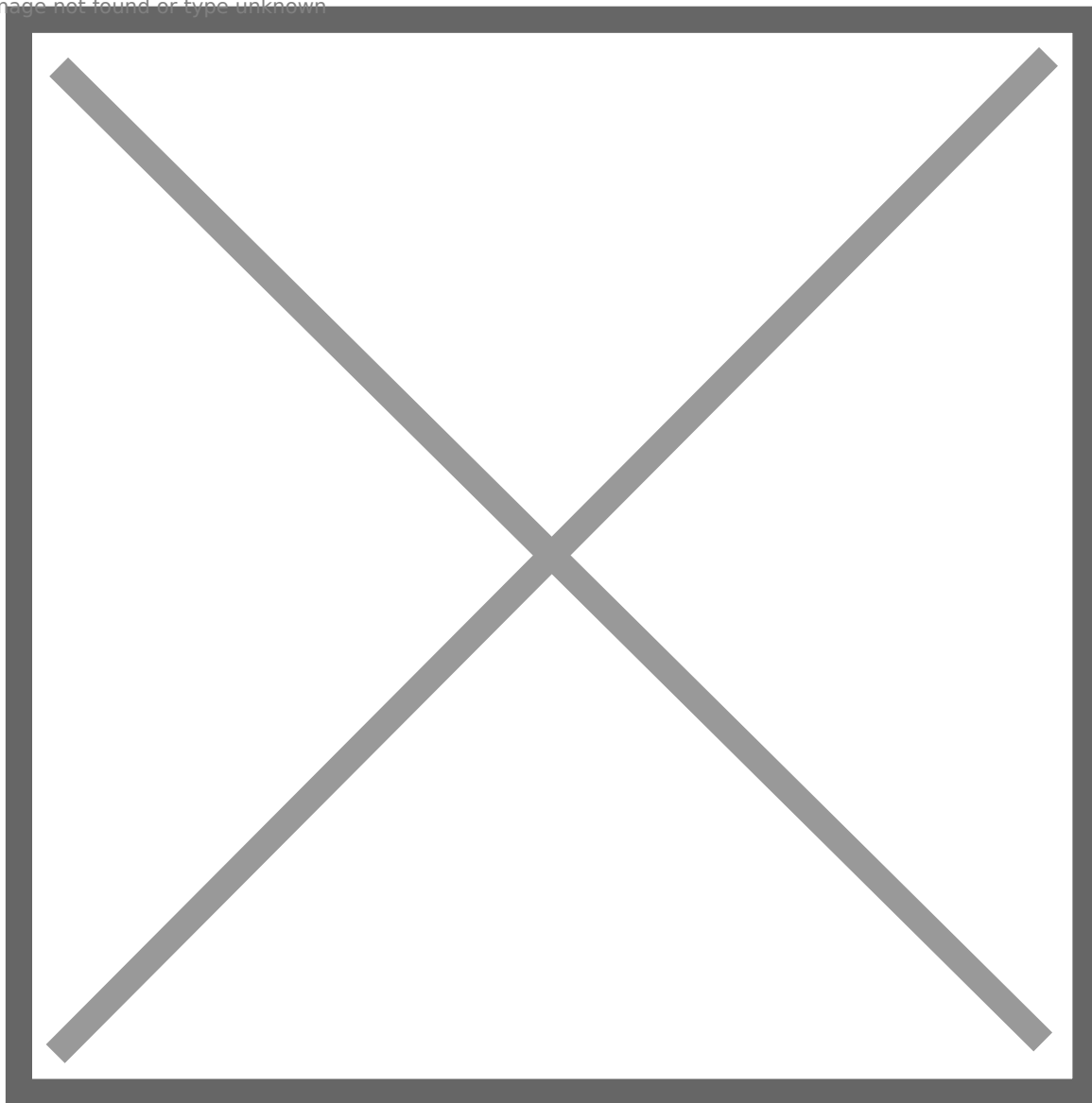
είναι δυνατός, υπεύθυνος και αντάξιος του ρόλου του. Σε κάποιες πρωτόγονες κοινωνίες γιορτάζουν το γεγονός της πατρότητας με ειδικές ιεροτελεστίες (Parke, 1987).

Οι σχέσεις του ζευγαριού και το πόσο ο άνδρας συμμετείχε στην εγκυμοσύνη καθορίζουν τις αντιδράσεις του βρέφους τους δυο πρώτους μήνες της ζωής τους και την κατοπινή έκφραση της πατρότητας. (Parke, 1987).

Ο πατέρας μπορεί να βοηθήσει το μεγαλύτερο παιδί να δεχτεί τον ερχομό του νέου μέλους στην οικογένεια, αφιερώνοντας περισσότερο χρόνο σε αυτό πριν και μετά τη γέννηση του βρέφους. Παιδιά εξέφρασαν αρνητικές αντιδράσεις (εκτροπή στο θέμα της καθαριότητας, διαταραχές ύπνου, χρήση πιπίλας ενώ είχε σταματήσει τη συνήθεια, θηλασμό με το χέρι), όταν ο πατέρας τους δεν τους αφιέρωναν χρόνο ενώ η μητέρα ήταν έγκυος ή ασχολούταν με το μωρό, έχοντας λιγότερη διάθεση, στοργή ή υπομονή, για τα μεγαλύτερα, επιβάλλοντας αυστηρότερες τιμωρίες και περιορισμούς (Parke, 1987).

Όλο και περισσότεροι μορφωμένοι πατέρες επιθυμούν να συμμετέχουν στα προπαρασκευαστικά μαθήματα τοκετού της μεθόδου Lamaze και τον τοκετό. Έτσι βοηθούν τη μητέρα να παίρνει λιγότερα φάρμακα κάνοντας τη γέννα μια ευχάριστη εμπειρία με ωφέλιμες συνέπειες και για το παιδί. Επίσης του δίνεται η ευκαιρία να έχει μερίδιο στην μοναδική και υπέροχη εμπειρία, που του ενισχύουν τα πατρικά αισθήματα και αυξάνει το μετέπειτα ενδιαφέρον του για την ανατροφή του (Parke, 1987).

Image not found or type unknown

Η γυναίκα που θηλάζει, γεννά πρόωρα ή με καισαρική έχει καταπονηθεί περισσότερο και δεν μπορεί να φροντίσει το μωρό της μόνη της. Έτσι ο πατέρας κατ' ανάγκη αναλαμβάνει περισσότερες ευθύνες και συνήθως συνεχίζει να συμμετέχει και μετέπειτα, επηρεάζοντας έμμεσα την σχέση παιδιού-μητέρας, αφού βοηθά τη μητέρα να ξεκουράζεται και να χαίρεται τη σχέση της με το παιδί της (Parke, 1987).

Πατέρες και βρέφη

Οι Martin Greenburg και Norman Morris, παρατήρησαν πόσο χαρούμενοι ήταν οι μορφωμένοι πατέρες που προερχόταν από μικρομεσαία στρώματα, όταν βρισκόταν κοντά στα μωρά τους. Νοιαζόταν, έδειχναν ενδιαφέρον, σκεφτόταν το νεογέννητο. Η ενισχυτική παρουσία της μητέρας που ενθαρρύνει ή λέει τι να κάνει ο πατέρας καλλιεργεί την αλληλεπίδραση πατέρα-παιδιού και η συμμετοχή του πατέρα

αυξάνει το ενδιαφέρον της μητέρας για το νεογέννητο. Αντίθετα οι πατέρες που δεν παραβρέθηκαν στον τοκετό ή προέρχονται από χαμηλά οικονομικά στρώματα πιθανόν έχοντας διαχωρίσει πιο αυστηρά τους ρόλους των γονιών ήταν πιο απόμακροι από τα παιδιά τους (Parke, 1987).

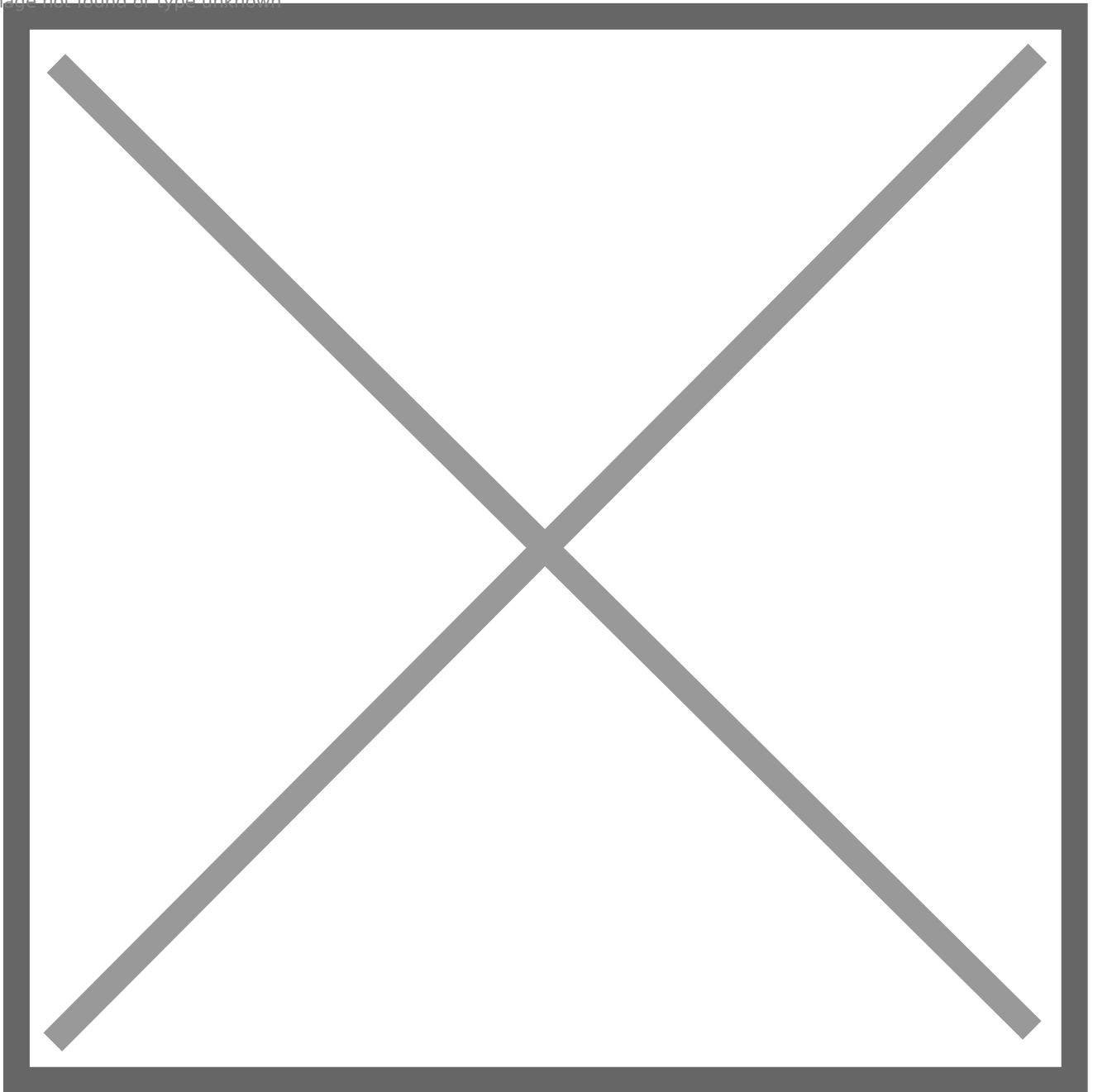
Κατά την βρεφική ηλικία και κυρίως τους πρώτους 12 μήνες κυρίαρχο πρόσωπο στη ζωή του παιδιού είναι η μητέρα. Ψυχολόγοι μιλούν για δυαδική σχέση, μητέρας-παιδιού, έναν άξονα διπολικών αλληλεπιδράσεων με έντονο συναισθηματικό φορτίο. Ο πατέρας όσο περισσότερο εμπλέκεται ενεργά στην ανατροφή του παιδιού τόσο πιο γρήγορα θα ξεχωρίσει από τους άλλους και ο απροσδιόριστος «άλλος», «ξένος» θα γίνει πρόσωπο οικείο (Κρασανάκης, 1991).

Αρχίζει να συνδέεται περισσότερο με τον πατέρα του από το δεύτερο έτος της ηλικίας του, ενώ η ανάπτυξη της σχέσης τους θα εξαρτηθεί από την ενεργητική παρουσία του. Το τριαδικό σχήμα μητέρα-παιδί-άλλος ισχυροποιείται και θεωρείται το πιο σταθερό πλαίσιο ανάπτυξης του παιδιού. Με την παρέμβασή του ο πατέρας θα συμβάλλει στον χωρισμό της δυαδικής σχέσης και θα ανοίξει το δρόμο προς τον εξωτερικό δρόμο (Κρασανάκης, 1991).

Πατέρας και νήπια

Στη νηπιακή ηλικία η εικόνα του πατέρα γίνεται εντονότερη για το παιδί, γνωρίζει καλύτερα τον πατρικό ρόλο και τον θεωρεί ισότιμο με το μητρικό. Για το παιδί της προσχολικής ηλικίας, μεταξύ 4-6 ετών, ο πατέρας είναι ο φορέας εξουσίας και δύναμης. Ενσαρκώνει το νόμο και τις αρχές. Είναι κυρίως για το αγόρι ο Λόγος, ο Νόμος και η Εξουσία.

Image not found or type unknown

Τον αγαπά, τον θαυμάζει, αναγνωρίζει την υπεροχή του ακόμη κι όταν εκδηλώνεται επιθετικά ή φαίνεται να τον μισεί, να επιθυμεί και το θάνατό του. Βιώνοντας την εικόνα ενός πατέρα προτύπου εξουσίας και δύναμης, θέλει να πάρει τη θέση του δίπλα στη μητέρα του, να παίξει το ρόλο του (Κρασσανάκης, 1991).

Πρόκειται για το Οιδιπόδειο Σύμπλεγμα, που εκφράζεται ως ταύτιση του αγοριού με τον πατέρα και στροφή προς τη μητέρα . Η παραδοχή του πατρικού προτύπου δημιουργεί συναισθήματα κατωτερότητας αλλά και ισχυρά κίνητρα αυτοανάπτυξης. Φοβάται μην τιμωρηθεί αλλά και θέλει να μεγαλώσει, να γίνει άνδρας, να γίνει πατέρας (Κρασσανάκης, 1991).

Το κορίτσι της ίδιας ηλικίας πάσχει από το Σύμπλεγμα της Ηλέκτρας, με προσπάθεια ταύτισης προς τη μητέρα της, και ιδιαίτερη στροφή και αγάπη προς τον πατέρα. Ταυτίζεται ασυνείδητα ως προς το σεξουαλικό ρόλο με τη μητέρα, την οποία μισεί γιατί την εμποδίζει να εκπληρώσει την επιθυμία της και θέλει να πάρει τη θέση της δίπλα στον πατέρα (Κρασανάκης, 1991).

Πατέρες και παιδική ηλικία

Κατά τη σχολική ηλικία, 7-11 ετών, τη λανθάνουσα περίοδο κατά τον Freud, οι ψυχοσεξουαλικές εντάσεις της προηγούμενης ηλικίας κάμπτονται, ομαλοποιούνται. Βλέπουν τα πρόσωπα του στενότερου και ευρύτερου περιβάλλοντος με ευδιάκριτο μάτι. Αγαπά τους πάντες και θέλει να αγαπιέται από αυτούς.

Επιδιώκει την αναγνώριση, τον έπαινο και έχει μεγάλη ευαισθησία στην κριτική στάση των άλλων. Ο έπαινος και η τιμωρία από τον πατέρα έχει βαρύνουσα σημασία. Από την επαφή του με τους συμμαθητές του ωθείται σε αυτοκριτική και καλλιεργεί την αυτοεκτίμηση (Κρασανάκης, 1991).

Πατέρες και εφηβεία

Κατά την εφηβική ηλικία, έχουμε μεγάλες αλλαγές και έντονες αναπτυξιακές κρίσεις που επηρεάζουν τη σχέση του με τους γονείς και κυρίως με τον πατέρα. Θα σταθούν κριτικά στη στάση και τη συμπεριφορά των γονιών τους και θα συγκρουστούν μαζί τους. Η εικόνα που είχαν για τον πατέρα δοκιμάζεται και φωτίζεται, γίνεται ρεαλιστική, πραγματική (Κρασανάκης, 1991).

Ο έφηβος εκτιμά τα προσόντα του πατέρα αλλά και τολμά να δει τις αδυναμίες του. Δεν τον φοβάται, ούτε τον αγαπά τυφλά. Θα εκτιμήσει τη δημοκρατική στάση του, την παρουσία και το ρόλο του, εάν είναι πρότυπο άξιο μίμησης και θα τον περιφρονήσει εάν δεν παίζει πραγματικά το ρόλο του. Η σύναψη αγαθών σχέσεων του αγοριού με τον πατέρα του στην παιδική ηλικία είναι επιτακτική, γιατί θα μπορέσει να εξομαλύνει τα ξεσπάσματα κρίσης κατά την εφηβική ηλικία (Κρασανάκης, 1991).

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)